

Wspomnienie o Księdzu prof. dr. Józefie Szulecie (1909-1997)

W dniu 3 stycznia 1997 roku w wieku 88 lat zmarł w Warszawie ksiądz profesor dr Józef Szuleta, botanik, wieloletni kierownik Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego, wybitny specjalista w zakresie anatomii roślin, w tym również drewna.

Prof. Józef Szuleta urodził się 11 marca 1908 r. w Jagodzińcu niedaleko Kalisza. W 1934 r. po studiach filozoficzno-teologicznych w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku, otrzymał święcenia kapłańskie i już we wrześniu tego roku rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego. Stopień magistra filozofii w zakresie botaniki uzyskał w 1938 r. Pracę zawodową podjął jako młodszy asystent, a później asystent w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Warszawskiego, kierowanej przez prof. Zygmunta Wójcickiego.

W czasie obrony Warszawy w 1939 r. był kapelanem wojskowym, uczestniczył również w Powstaniu Warszawskim w 1944 r. W okresie okupacji niemieckiej był wielce czynny w organizowaniu i prowadzeniu tajnego nauczania na Wydziałach Matematyczno-Przyrodniczym i Farmaceutycznym tajnego Uniwersytetu Warszawskiego i Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich.

Po wojnie podjął trud organizowania od podstaw studiów botanicznych Uniwersytetu Warszawskiego, początkowo jako zastępca profesora, później profesor nadzwyczajny. Z powodów politycznych został w 1954 r. zwolniony z UW. Wówczas zaczął pracować na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL w Lublinie, później w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie zorganizował studia botaniczne, aby w 1957 r. powrócić na Uniwersytet Warszawski, gdzie pracował do przejścia na emeryturę w 1978 roku.

Działalność badawczą prof. J. Szuleta rozpoczął w okresie przedwojennym. Ogłosił w tym czasie dwie interesujące, wnikliwe publikacje na temat mechanizmu powstawania, rozmieszczenia i wykrywania substancji garbnikowych u różnych roślin, szczególnie u bzu (*Sambucus nigra*). Jednocześnie omówiona została rola garbników w roślinie, jako substancji wpływających na naturalną odporność tkanki na czynniki patologiczne. Trzecia rozprawa o tej tematyce, jeszcze nieopublikowana, została zniszczona w czasie działań wojennych w 1939 r.

Pracę doktorską pt. "Cytochemiczne zmiany drewna sosnowego pod wpływem grzybów *Poria vaporaria* Fr., *P. vaillantii* (De Cand.) Fr. i *Merulius lacrymans* Fr." J. Szuleta wykonał w czasie okupacji dzięki pomocy Fundacji Fungus, pod kierunkiem początkowo prof. dr Zygmunta Wójcickiego, a po jego śmierci prof. dr Franciszka Skupieńskiego. Egzamin doktorski odbył się na tajnym posiedzeniu Rady Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UW w 1944 r., a rozprawę opublikowano po wojnie w 1947 r. Była to praca na ówczesny okres niezwykle nowoczesna metodycznie, operująca czystymi kulturami grzybów, wnosząca wiele nowych informacji o procesach rozkładu drewna, znana i cytowana w świecie do dzisiaj. Niestety, Książ profesor z różnych względów nie kontynuował później tej tematyki, ale wspomniana rozprawa doktorska zapewniła mu stałe miejsce w historii patologii drewna

Znaczne zasługi poniósł prof. J. Szuleta w dydaktyce. Wykształcił wielu specjalistów w zakresie anatomii roślin, w tym również anatomii drewna. Jego wychowankowie zasilili szereg placówek badawczych i uczelni, w tym również Wydział Technologii Drewna SGGW. Wielu pracowników dokształcało się u księdza profesora na studiach specjalistycznych typu podyplomowego w zakresie anatomii i mikrotechniki roślinnej, korzystając przy tej okazji z tzw. Kucharza, unikalnego zbioru recept i przepisów, który niestety nie został wydany drukiem.

Książ profesor dr Józef Szuleta mimo licznych utrudnień i przeszkód jakich mu nie szczędziło życie, trwale zapisał się w historii nauki polskiej.

Jerzy Ważny